РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., вівторок, 16-го липня 1918. Ч. 84. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, July 16, 1918. No. 84.

ТРИ КОРПУСИ АМЕРИКАНСЬКОГО ВІЙСКА НА БОЄВІМ ФРОНТІ.

Заворушеня серед селян на Україні тривають дальше. -- Німці приневолені полишити значні війска.

Заговір проти большевиків був уложений і переведений членами партії соціялістів революціонерів.

Оружна інтервенція аліянтів в Росії. -- Англія вислала до Росії нові війска.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ЗАВОРУШЕНЯ СЕРЕД СЕЛЯН НА УКРАЇНІ ТРИВАЮТЬ ДАЛЬШЕ.

Німці приневолені полишити значні війска на Украній.

ВАШІНҐТОН, 13. липня. — **Департамент заграничних справ одержав нині довірочні вісти, датовані дня 11. липня, що на Україні відбуваєть ся завзята битва між німецькими війсками і селянами. Селяни посідають засоби амуніції і машинові кріси та орґанізують банди. Телеграма характеризує боротьбу яко боротьбу в окопах.**

Подане в донесеню число зоружених селян, які беруть участь в заворушенях, вважають за фантастичне і тому його не оголошуеть ся публично. Селяни одержали оруже і прочі воєнні матеріяли, як се припускають, з великих складів, які полишила російська армія, коли на приказ большевицького правительства зістала здемобілізована.

Заворушеня на Україні є після тутешного міркованя поважного характеру і стільки грізні для Німеччини, що вона є приневолена кілька дивізій позіставити на Україні, хоч знова панує гадка, що німецькі війска, які стоять залогою на Україні, є значно гірші від тих, котрі находять ся на західнім фронті.

(Попередна телеґрама з Вашінґтону доносила, що селяни зорґанізували проти Німців 200.000 армію та що Німці мусіли вислати на Україну аж 36 дивізій, то є 420.000 жовнірів).

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА У ФРАНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ТРИ КОРПУСИ АМЕРИКАНСЬКОГО ВІЙСКА НА БОЄВІМ ФРОНТІ.

Небавом сама американська армія буде числити у Франції 1,000.000 людий.

ВАШІНҐТОН, 13. липня. — **Ґен. Марч, шеф американського головного штабу, заявив на нинішнім тижневім засіданю, ЩО. ҐЕН ПЕРШІНҐ ЗОРҐАНІЗУВАВ ТРИ ПОВНІ КОРПУСИ ТА ЩО ЗАГАЛЬНЕ ЧИСЛО ВИСЛАНИХ ДОСИ ДО ФРАНЦІЇ ЛЮДИЙ ВИНОСИТЬ ПОВЕРХ 1,100.000.**

Три американські корпуси складають ся з 18 дивізій, а іменно: з 4 дивізій правильного війска, 9 дивізій міліції і 5 дивізій національної армії. Сі війска враз з війсками доповняючими, як приміром тяжка артилерія, будуть небавом виносити 1,000.000 людий.

Замісць поставити з днем 1. січня 1919 р. одномілїонову армію у Франції, як се було в пляні головного штабу, Злучені Держави будуть всилї до сього часу поставити армію о подвійнім числї.

Ґен. Марч **заявив**, що орґанізація першої американської армії ще не є вповні скінчена. Але утворене трох корпусів вказує, що справа іде скорим ходом наперед.

Кождий корпус числить 225.000 до 250.000 людий. Командантом першого корпуса іменований тимчасово ґенерал-майор Гонтер Ліґет, імена командантів двох прочих корпусів ще не оголошені. На кождий случай всі три команданти одержать ранґу ґенералів-поручників.

Склад поодиноких корпусів є слідуючий:

Перший корпус: 1. дивізія правильної армії, 2. дивізія правильної армії, 26. дивізія міліції, 42. дивізія міліції, 41. дивізія національної армії і 32. дивізія національної армії.

Другий корпус: 77. дивізія національної армії, 35. дивізія міліції, 82. дивізія національної армії, 30. дивізія національної армії, 28. дивізія міліції і 4. дивізія правильної армії.

Третий корпус: 3. дивізія правильної армії, 5. дивізія правильної армії, 78. дивізія національної армії, 80. дивізія національної армії, 33. дивізія міліції і 27. дивізія міліції.

В протягу минувшого тижня перевезено до Франції 90.000 жовнірів.

В АВСТРО-УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ПЕРЕД ОТВОРЕНЄМ ПАРЛЯМЕНТІВ НАДІЮТЬ СЯ ВАЖНОЇ ЗАЯВИ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Австрійські соціялісти домагають ся порозуміня з президентом Вілсоном.

АМСТЕРДАМ, 14. липня. — **Нині оповіщено у Відни, що з нагоди недалекого отвореня сесій в австрійськім і угорськім парляменті австро-угорське правительство зложить „якусь важну заяву щодо заграничної політики"**, як се доносить телеґрама з Відня.

Віденська часопись „Арбайтер Цайтунґ", орґан австрійської соціял-демократичної партії, поставило домаганя, щоби австрійське правительство дійшло до порозуміня з президентом Вілсоном, як се доносить телеґрафічна аґенція Гаваса в Парижу.

Австрійський премієр, др. Зайдлер, має уступити.

БЕРНО (Швайцарія), 14. липня. — Австрійські часописи доносять, **що др. Зайдлер має небавом уступити.**

В політичних артикулах в австрійській пресі висказуеть ся жадане, щоби наслідник д-ра Зайдлера був зарівно **„милий для Німців, як і Поляків".**

Про двох польських послів, а іменно Білінского і Коритовского, згадуеть ся яко про кандидатів на будучого премієра.

Випродують землї зі страху перед революцією.

З ІТАЛІЙСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ КВАТИРИ, 12. липня. — **Австрійські полонені потверджують донесеня, що богато дідичів продає свої земельні маєтки в Чехії і Моравії зі страху перед революцією.**

Оповідають, що бувший мінїстер загр. справ ґр. Чернін, продав недавно свій маєток в Чехії за 3 мілїони корон. Маєток закупив рільничий банк.

Також бувший премієр, ґр. Клям-Мартініц, мав заявити, що продає свої маєтки на Моравії, бо сподієть ся там вибуху революції.

Австрійські жовніри в Сербії бунтують ся.

КОРЖУ, 12. липня. — **До поважної ворохобні прийшло серед австрійських війск в Сербії,** як се доносять вісти, які одержало сербське інформаційне бюро. **Залога в місті Крагуєвач, колишнім арсеналї сербської армії, розпочала бунт з причини лихої поживи і богато офіцирів вимордовано.**

Ворохобню здавлено доперва по зведеню справдішної битви, в якій обі сторони уживали машинових крісів і гармат.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

Поголоска про смерть Гінденбурґа.

АМСТЕРДАМ, 13. липня. — Французька часопись „Лє Нувей", яка виходить в Газі, доносить, **що Гінденбурґ не жиє.**

Гінденбурґ мав померти після сильного спору з німецьким цісарем в головній німецькій кватирі в місті Спа. Між Гінденбурґом і німецьким цісарем прийшло до поважних ріжниць в справі наступу німецької армії на Париж. Гінденбурґ мав померти на удар мізка.

До сього спору мало прийти 16. мая. Від того часу Гінденбурґ не подужав і уляг тяжкій хоробі.

Часопись „Лє Нувей", яка подає сю вістку, заявляє, що вона удержала її з дуже достовірних жерел зі занятих Німцями околиць Бельгії.

(В протягу останних шістьох місяців кружать безнастанно вісти про смерть Гінденбурґа.)

З причини недуги Гінденбурґа мав обняти його місце ґен. Людендорф.

ЛОНДОН, 12 липня. — Голяндський подорожний, який недавно повернув з Німеччини, оповідає, що в Німеччині є поширена вістка, що Гінденбурґ лежить хорий і не є в силї працювати дальше в головній військовій кватирі.

Військові його обовязки переймив на себе зовсім ґен. Людендорф.

Німецькі часописи, як се доносить подорожний, одержали наказ нїщо про се не згадувати.

Німці рекрутують жовнірів в занятих краях.

ЛОНДОН, 14. липня. — „Лібав Цайтунґ" вказує на змаганя Німців рекрутувати жовнірів в здобутих від Росії землях. Поміщене в нїй урядове оповіщене звучить:

„Хлопці з балтійських провінцій мають змогу стати офіцирами **в німецькій армії."**

Бельґію вважають Німці за застав.

КОПЕНГАҐЕН, 13. липня. — Німецька урядова телеґрама доносить:

„З нагоди останної промови канцлера в головній комісії парляменту його погляд на справу Бельґії дав причину до непорозуміня. Тому для поясненя подаємо точний зміст сеї части промови канцлера. Вона звучить:

„Теперішне занятє Бельґії означає лише застав при будучих переговорах. Ми не маємо наміру в якійнебудь формі задержувати Бельґію."

„Під словом „застав" треба розуміти, що нема наміру задержувати Бельґії у своїх руках, коли переговори випадуть корисно."

Перебудова Бельґії на взір Австро-Угорщини.

АМСТЕРДАМ, 12. липня. — Генерал барон Фрідріх фон Фалькенгавзен, німецький генеральний ґовернор Бельґії, порішив, **щоби Бельґію перетворити у федеративну державу на взір Австро-Угорщини.**

Фляндрія і Вальонія, як се доносить часопись „Гамбурґер Нахріхтен", мають задержати свою повну независимість під управою короля або президента під німецькою контролею.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

СОЦІЯЛЇСТИ РЕВОЛЮЦІОНЕРИ ПРИЧИНОЮ ПРОТИ-РЕВОЛЮЦІЇ.

Становище большевиків ще захитане.

АМСТЕРДАМ, 13. липня. — **Революційні заворушеня в Москві проти большевиків, здаеть ся, ще не зовсїм здавлені,** як се доносить київський кореспондент часописи „Райніше Вестфеліше Цайтунґ". **Большевики удержали ся надальше при власти лише завдяки помочи лотиських війск.**

Замордоване ґр. Мірбаха, німецького посла у Москві, було заряджене екзекутивою лївиці соціялїстів революціонерів і переведене одним довірочним аґентом партії. Сей аґент, котрого імя є вже звісне, виписав був документи, які уможливили убийникам дістати ся до німецької амбасади і довершити акту терору, приказаного партією.

Чернов на чолї селян машируе на Москву (?)

ПАРИЖ, 12. липня. — **Чернов, провідник соціялїстів-революціонерів, машируе на чолї численних банд незоружених селян на Москву,** як се доносить телеґрама зі Стокгольму до „Матен".

(Телеґрама з 9. липня доносила, що підчас останних заворушень в Москві большевицькі власти увязнили Чернова і трох инших членів бувшого кабінету Керенського).

Одного з убийників покарано смертию.

СТОКГОЛЬМ, 13. липня. — **Нині тут одержані вісти доносять, що одного з убийників ґр. Мірбаха, іменем Александровича, зловлено і покарано смертию. Другий убийник, Блюмкін, находить ся ще на волї.**

Провідники лївих соціялїстів революціонерів, Камков і Спірідонова, яких увязнено підчас останної протиреволюції в Москві, будуть правдоподібно на жадане Німців покарані смертию.

Зелїзничі робітники грозять загальним страйком.

ПАРИЖ, 12. липня. — Зелїзничі робітники в многих провінціях Росії вийшли на страйк, як се доносить телеґрама з Ціріху, подаючи сю вістку за німецькою часописию „Ляйпціґер Нахріхтен".

Инші часописи доносять, що **в Росії можна надіяти ся кождої хвилї загального зелїзничого страйку.**

Большевики увязнили трох князів.

БЕРНО, 14 липня. — Російські донесеня вказують, що проти большевиків розпочала ся сильна аґітація.

За веденє такої аґітації большевики зарядили увязнене трох московських великих князів — Николая, Ґеорґія і Димитрія.

На случай домашної війни в Росії Німці займуть мурманське побереже.

АМСТЕРДАМ, 12. липня. — В німецьких урядових кругах панує переконане, що на случай вибуху в Росії домашної війни Німеччина буде ділати на свою власну руку. В інтересі Німеччини буде лежати тоді передівсім прогнати Анґлійців з півночи. Се відносить ся до мурманського побережа, де висаджено війска аліянтів для охорони великих складів воєнних матеріялів, висланих свого часу для Росії.

Інтервенція зі сторони Японії на Сибіри має після переконаня Німців другорядне значінє, бо Росія не маючи з Японією розбіжних інтересів, може прийти з нею легко до порозуміня.

Керенський жадає безпроволочної помочи.

ПАРИЖ, 13. липня. — Алексaндер Д. Керенський, бувший премієр російського правительства, заявив на засіданю комітету партії французьких радикальних соціялїстів, що зусиля в Сибіри і над Волгою, аби скинути німецьке ярмо, переводять ся після пляну, уложеного ще за часів його побуту в Росії.

Керенський заявив, що всї держави аліянтів повинні дати Росії поміч, посилаючи до неї малі відділи війска, а що найважнійше амуніцію, бо сеї є великий брак.

Аліянти мусять спішити ся, говорив Керенський, **бо від нині за три місяці буде вже запізно.**

Російські кадети шукають зближеня до центральних держав.

АМСТЕРДАМ, 12. липня. — Телеґрами з Києва, які надійшли до Відня, доносять, що безперерывна филя конституційних демократів (кадетів) плине до сього старинного міста, щоби получити ся зі своїм провідником, проф. Павлом Н. Мілюковом.

Проф. Мілюков, як доносять, мав заявити в розмові з представниками Великоросії, що проголошений звіт, немов би він предкладав Німеччинї формальний протекторат над Великоросією, полягає на непорозуміню. **Провідник кадетів признав ся однак, що він належить до сьої части партії, якої баканєм є зближити ся до центральних держав.**

(Недавно доносили вісти, що проф. Мілюков враз з иншими членами бувшого провізоричного правительства перебуває

(Продовжене на сторонї 3-тій).

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Пять кандидатів на польский престол.

ГАҐА, 12. липня. — **Є пять кандидатів на польського короля,** як се доносить „Берлінер Таґеблят". Вони є:

Австрійський архикнязь Карло Стефан; німецький князь Авґуст Вільгельм, четвертий син німецького цісаря; князь Фрідріх Хрістіян, другий син саксонського короля; князь Альбрехт Евген, другий син віртемберського князя Альбрехта; князь Кирило, другий син болгарського короля Фердинанда.

700.000 Поляків працює в Німеччині.

ЛОНДОН, 13. липня. — 700.000 польських робітників задержано в Німеччині на лихій платні і одітих в шмати, як се доносять вісти, одержані з Голяндії.

50.000 Поляків **увязнено.** Смертельність серед тих нещасливих має бути страшна.

„Львовскі Куріер" доносить, що заходи польських послів в парляменті, аби виєднати якісь полекші до увязнених Поляків, показали ся безуспішні.

В ІТАЛІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Ґенерал Кадорна покараний.

РИМ, 13. липня. — **Італійський військовий вістник подає рішене в справі усуненя з втратою ранґи і платні ґенералів Кадорни, Парі і Капеля.**

Ґенерал Діяц, головний командант італійських війск, одержав за побіду над рікою Піяве військовий медаль савойський.

(Ґен Кадорна був головним командантом італійських війск підчас великого пораженя, яке потерпіла минувшого року італійська армія над рікою Ізонцо.)

В РУМУНІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Жадають увязненя прихильників аліянтів.

БУКАРЕШТ, 12. липня — Посол Строїкт поставив нині в парляменті внесене, **щоби увязнити членів бувшого румунського кабінету, на чолї котрого стояв Братіяно, тому, що вони були причиною вступленя Румунії до війни.**

Посол домагав ся передівсім увязненя бувшого премієра Братіяна, бувшого міністра фінансів Костінеска, бувшого міністра рільництва Константінеска, бувшого міністра внутрішних справ Морцуна, бувшого міністра праці Анґелеска і Така Йоанеску, міністра без теки,

"SVOBODA" (LIBERTY)
The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
NICHOLAS D. WELYCHKO, Assistant editor.

ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 493 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висилаю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відвічає.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

СПРАВА МИРА ЗАГАЛЬНОГО І — СВОБОДА УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6. 1917).

Німецький міністер заграничних справ, Ріхард Кільман, уступив, а на його місце прийшов недавний амбасадор в Кристіянії (столиці Норвегії), Гінце.

Причиною уступлення, як можна було сподіватись, було се, що він вказав у своїй недавній бесіді, що Німеччина не може виграти війни при помочи самого тільки оружя. Се був визов німецькій військовій партії, яка його повалила, а покликала на його місце свого приклонника.

Однак се ще не рішає про цілковиту побіду німецької військової партії, розумієть ся, в самій Німеччині. Навіть провідник сеї партії, генерал Людендорф, мусить знати, що на таку побіду тяжко мати надію. Звісно, що проти Німеччини на західнім фронті стоять армії трох сильних держав — Англії, Франції і Злучених Держав; звісно, що в Німеччині город і звісно, що німецький нарід перемучений і виницений війною, а його союзник — Австрія вже ледви дотримує компанії. Серед таких відносин бубнити про військову побіду Німеччини се небезпечне самодурство. Се повинні розуміти лідери німецької військової партії, а відай вже розуміють лідери німецької, так сказати, цивільної партії, за яку можна вважати всі ті партії, що не належать до партії військової, а серед яких є значна часть миротворців, себто таких, що хотіли-б мира через взаїмне порозуміє а не через військову побіду.

Провідники німецької військової партії хотіли показати, що вони сього не розуміють, а яко наглядний доказ сього подали усунене міністра заграничних справ Кільмана.

Але провідники німецької цивільної партії намагають ся представити ся сьвітови за таких, що розуміють дійсне положене Німеччини і хід подій в міжнародній політиці. Та партія вправді до певної міри уступила перед військовою, коли згодилась на усунене, або „делікатнійше" сказати, — на уступлене Кільмана, але зараз таки вважала за відповідне заманіфестувати перед сьвітом, що вона з тої боротьби не вийшла побитою.

Представник сеї цивільної партії, канцлер Гертлінг, старий баварський професор і лібераль, хотів ствердити се в минулий четвер своєю промовою в німецькім парляменті в Берліні. Аби ствердити силу цивільної партії в Німеччині і її „миролюбність", треба не лише красних а пустих слів, але й таких слів, які говорять щось певного і мають якесь значіне.

Тому то Гертлінг вибрав собі три головні „пойнти", в яких сказав, що:

1. Німеччина не хоче задержувати Бельгії, а хоче їй оставити повну свободу; покищо держить її тільки яко „застав" для торгу з аліянтами на мировій конференції за инші уступки.

2. Німеччина хоче мира і готова приняти кожде мирове предложене, як воно буде щире і цілком поважне. Вона, нібито, веде тільки „оборонну війну".

3. Аліянти, а зокрема Америка й Англія хотять нібито знищити Німеччину і се буцімто є перепоною для зближеня за для заключеня мира.

Се, що Німеччина хоче віддати Бельгію, се в останнім часі новість. Доси навіть Кільман про се не говорив, бо претенсії військової партії опанували Бельгію ще дуже густо заповняли німецьку політичну атмосферу, мимо того, що з початку війни бувший німецький канцлер Бетман-Гольвег заявив, що Німеччина направить кривду заподіяну Бельгії. Колиж Гертлінг важив ся тепер зложити противну військовій партії заяву, то він показав, що і цивільна партія в Німеччині зачинає потрохи приходити до голосу.

Що Німеччина „хоче мира"; що вона веде тільки „оборонну війну" — се нічого нового. Кождий німецький політик про се деклямує все і всюди вже чотири роки. Ходить тільки о те, який се має бути мир, — чи німецький і чи німецький „військовий" чи „цивільний", чи міжнародний мир, опертий на загальній справедливости.

Сього Гертлінг не сказав і нібито, повідає, не може сказати, бо Америка й Англія хотять знищити Німеччину. Ся скарга на знищене се дуже легкий викрут, викрут на те, аби оправдати продовжене війни перед голодним німецьким народом, а з другої сторони може і на се, аби дістати ще одну виразну заяву від Америки й Англії, щоби вибити з рук німецької військової партії її одиноке оруже, що Німеччина веде війну „для ратунку перед знищенем".

* * *

Можна сподіватись, що з Америки і з Англії почують ся голоси, які заперечать видумку німецького канцлера про плян на знищене Німеччини.

Але се ще не розвяже питаня про справу загального мира і не виведе її на отвертий шлях.

Се, так би сказати, була-б тільки відповідь на німецьку „фінту" про „знищене Німеччини". **Німецькі політики не вдоволять ся заявою, що аліянти і Злучені Держави не хотять знищити їх держави. Вони хотять чогось більше і на се натякнув уже Гертлінг у своїй промові, а саме у тім, що він сказав, що Німеччина держить Бельгію лише яко „застав" для будучих переговорів.**

Ще виразнійше на се вказує німецьке правительство в урядовім поясненю заяви канцлера про сей „застав". В тім „поясненю" сказано, що вислів „застав" треба розуміти так, що як хто тримає яку річ в „заставі", то він не гадає її задержати собі, але готов її віддати, коли переговори принесуть користний вислід.

Яку користь сподіває ся Німеччина осягнути в переговорах з аліянтами і Злученими Державами? Як би Німеччина відповіла на се питане, то пояснила би і справу того „заставу" з Бельгією.

Сього вона не пояснила, а одначе можна догадатись, які німецькі політики мають надії на будучий вислід мирової конференції з аліянтами і Злученими Державами.

Німеччина знає, що на якінебудь користи від аліянтів і Злучених Держав їй тяжко числити і длятого хотіла би свої користи відбити деинде. Вона хотіла би, аби будучий мир відносив ся тільки до західного фронту а не до східного. Значить, що Німеччина хотіла би, аби аліянти і Злучені Держави затвердили мирові договори, які заключено на Сході, отже два в Берестю Литовськім, з Україною і з Московщиною, і третій в Букарешті — з Румунією, а вкінци хотіла би, аби будуча мирова конференція звела ся і на той стан, який завела Німеччина на Сході вже по згаданих мирових договорах.

Коротко сказати — Німеччина хоче, аби новий мир був лише частинний, а не загальний, значить, аби східні держави не були до нього допущені.

Се дійсно була би уступка для Німеччини, за яку вона готова віддати Бельгію, **але се рівночасно значило би віддати східні народи в німецьку неволю. Сї народи залишили мир з мусу, бо не могли вести війни, а Німеччина використала його для поневолених народів.**

Навіть Україна, для якої берестейський мир спершу вигляда безсторонний, нині є в німецькій військовій і політичній неволі, а грозить її ще страшнійша — економічна неволя.

І длятого сі східні народи, а спеціяльно нарід український, **не можуть згодитись, аби новий будучий мир був тільки частинний. Їх домагане мусить бути, аби сей мир був загальний; аби на нову конференцію були допущені також представники східних народів та аби там переведено ревізію берестейського і букарештенського мира в тім напрямі, аби Німеччина не могла взяти тих народів у неволю.**

Лише тоді будучий мир буде дійсно загальний і справедливий.

Тому то народи східної Европи, а також Кавказу і Сибіри мусять тепер піднести клич: **Домагаємо ся мира загального, а не частинного!**

Особливо нарід український повинен голосно піднести сей клич.

Теперішним домаганем Українців в міжнародній політиці мусить бути, аби на слідуючу мирову конференцію були допущені також представники української републики і всіх східних народів, які заключили з Німеччиною частинний мир на Сході.

Від успіху сього домаганя залежить в значній мірі свобода і розвиток українського народу і його сусідів.

ДО ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

Екзекутивний Комітет У. Н. Союза видав отсю відозву до Відділів і Членів У. Н. Союза:

Джерзи Сіти, Н. Дж., 15. липня 1918.

Як звісно Вам, Братя і Сестри, Члени У. Н. Союза, Українська Народна Рада, котра заступає нашу організацію, а також 3 инші українські організації в Злучених Державах, приступила до видавництв в англійській мові. Ціль тих видавництв нашому загалови відома: **ходить о те, аби другі народи, а особливо Американці, Канадійці та Англійці мали відомости про український нарід від самих Українців, а не від чужих, звичайно ворогів, котрі умисно неправдиво інформують сьвіт про нас.** Доси бувало так, що чужі народи мали відомости про український нарід від наших ворогів, Поляків і Москалів. Се дуже шкодило нашій справі в опінії цивілізованого сьвіта, і лише Українці самі можуть сьому зарадити.

Особливо по російській революції, коли Поляки виступили голоснійше в заграничних державах, а зокрема в Англії, Франції і в Злучених Державах, показала ся конечна потреба **збивати польські брехні, що Галичина, Буковина, Холмщина, Підляшє, Полісє, Волинь, Поділє і Київщина се польські землі, які нібито повинні разом з Литвою і західною Білоруссю належати до польського королівства.** Спершу Полякам ся брехня потрохи вдавала ся, а тепер хоч вже не згадують про Поділє і Київщину, а тільки про 6 українських провінцій, які хотіли би загарбати для свого королівства. Ся справа вже не так легко їм іде, **бо Українці зачинають самі про себе сьвіт інформувати і заперечують польські брехні.**

В теперішну хвилю в Америці заслуга в тім Української Ради, котра приступила до видавництв в англійській мові.

Доси, як знаєте, Українська Рада видала вже книжку п. з. UKRAINE і перше число магазину, також під назвою UKRAINE. Обі сї видання розіслано для поінформованя як найширших кругів у Злучених Державах, в Канаді, та в Европі — в Англії й Франції.

Видатки усьої тої акції мусіла покрити Українська Рада зі своїх фондів, на які складають ся лише і єдино жертви нашого загалу в Злучених Державах. Однак Українська Рада сподівала ся, що наш загал схоче покрити ті видатки через **численну передплату** на сї видавництва, та доси сї надії не сповнились, а тимчасом акцію треба вести дальше, **БО МИР В ЕВРОПІ МОЖЕ ПРИЙТИ НАВІТЬ ДУЖЕ СКОРО І ПОЛЬСКА НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ ГАЛИЧИНИ, БУКОВИНИ І ХОЛМЩИНИ З КОЖДИМ ДНЕМ ЗБІЛЬШАЄТЬ СЯ.**

Український загал в Злучених Державах не може тепер мовчати. **Се його обовязок стануть тепер сьміло в обороні своїх країв перед польською небезпекою.**

ДЛЯ СЕЇ ЦІЛИ ТРЕБА ТЕПЕР КОНЧЕ ДАЛЬШЕ ВЕСТИ УКРАЇНСЬКІ ВИДАВНИЦТВА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ, А ФОНДИ НА СЕ МУСЯТЬ ДАТИ САМИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЗАГАЛ, ОСОБЛИВО СЯ ЙОГО СЬВІДОМА ЧАСТЬ, ЩО Є ЗОРГАНІЗОВАНА В УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВАХ.

Тому то Українська Рада розіслала **до всіх відділів** українських товариств, що належать до неї, **відповідну скількість примірників** книжки і магазину п. з. UKRAINE, аби товариства закупили їх **для себе і для членів**, а також для місцевих **бібліотек** (публик лайбрері), місцевих американських **газет і визначнійших осіб.**

До кождого відділу вислано окремо також письмо і рахунок, кілько треба заплатити за прислані книжки і магазини.

Просимо по прочитаню сього письма ухвалити, як гадаєте заплатити свою пайку: чи відділ заплатить усе і розпродасть примірники, зглядно роздасть відповідно до вказівок в тім письмі і самих таки членів, чи члени мають зложити потрібну суму рівними жертвами.

Братя і Сестри, Члени У. Н. Союза, се буде Ваше патріотичне діло, сповнене для старого краю в хвилі, коли його треба обороняти заграницею перед замахами ворогі! Не сгаїте ся зложити свою жертву, дайте її радо, а будьте певні, що Українська Рада подбає щиро про роботу для ширеня українських публікацій в англійській мові для оборони рідного краю.

Гроші просимо висилати по змозі як найскорше.

Моні-ордери і чеки просимо виповняти так: Ukrainian Alliance of America, Jersey City, N. J., а листи адресувати так: Ukraine, 520 E. Sixth St., New York, N. Y.

Марко Скритий.

РОЗПУКА.

Вже більше сліз мені не стане
Так вічно, вічно плакать в чужині,
І серце в груди бить ся перестане,
Остануть ся лиш спомини сумні...

Так доля мною вередує,
Так щастє м'ні сприяє,

А Бог моїх жалів не чує,
На мої просьби не зважає...

Колиж прийдеш, дівчино, в храм
Й клякнеш молити ся до Нього,
То не вздихай, не проси там
Ні щастя, ні раю сьвятого,

Бо Він не чує...

АНГЛІЄЦЬ ПРО СИТУАЦІЮ В РОСІЇ.

До Торонта приїхав п. Керд з родиною, що полишив Москву в той час, коли Ленін переносив ся туди з урядом. Представник нашої часописи зголосив ся до новоприбувших, аби більше довідатись про ситуацію в Росії.

Пан Керд, фабричний інжінір, що проживав 15 років у Росії, говорить не зле по російськи; його діти, роджені і виховані в російських обставинах, типові москвичі.

— Яка причина тому, що ви полишили соціялістичну Росію? — спитав наш представник.

— Ми мусіли ратуватись від голоду та всякої иншої біди. На тиждень видають чотири фунти чорного, квасного хліба на пів з соломою; мяса один фунт раз на два тижні. Убраня, черевиків і т. п. майже не можна дістати.

— А як же фабрики? Чи не годні вони виробляти усего потрібного?

— Фабрики здебільшого стоять, з браку опалу та сирового матеріялу. Опал діставали з Дону, вовну та бавовну з полудня або з загранці.

— Алеж фабрики забрані тепер робітниками?

— Не всі, лиш деякі, але без сирового матеріялу усе стоїть. Ще за уряду Керенського робітники зажадали подвійної платні, потім потрійної і т. д. Коли я виїздив, робітник в Москві брав по девять рублів. Декотрі фабрики задоволяли робітничі жадання, але за те збільшували ціни за свої вироби. А такі фабрики, що не могли того зробити, позамикались. Тай ті, що тепер ще в русі, постоять.

— Хто-ж рядить фабриками? Чиєю вони власністю?

— За Керенського робітники дістали в свою власть такі фабрики як Морозова, Попова і инших. Але банки відмовились видати їм гроші тих фабрик, і тому з того нічого не вийшло. Пізнійше, як большевики дістались до керми, вони встановили „національний банк" і зажадали, щоби всі вибрали свої гроші з приватних банків та вклали в їх банк. Але ніхто того не зробив. З того й далі йде фінансова колотнеча. Я як уже відїздив, то пішов був до національного банку вибрати трохи гроша. Ходив кілька днів, але там таке безголовє, так усе провадить ся „по товариськи", що я поїхав, не діставши грошій.

— Хто попирає большевиків?

— З большевиками темні робучі маси. Вони ні на державности, ні на політиці не розуміють ся. В їх очах большевики стали героями, що зробили мир. Але інтелігенції між большевиками майже нема. А коли й є, так се усе Жиди. А особливо богато Жидів з Лондону, які Англія примусила забратись, бо не хотіли затягатись до її війска.

— Чи гадаєте, що большевики запровадять соціялістичний устрій в Росії?

— Вони дещо в тім напрямку роблять, але се їм не вдасть ся. **Нарід темний і дурний.** Вони не відбудують економічного життя. Усе, що вони роблять, се тільки на руку Німцям.

— Як виглядає громадське житє в Росії?

— У день ще спокій, але по 7-мій у вечер красше сидіти дома, бо ограбують або і вбють. Нарід побаламучений злими провідниками і зле зрозумівши ідеї соціялізму, зве кождого „буржуєм", хто красше вбраний і кого мож ограбувати. Повіди людини до людини нема. Се одно хамство, що виделось з під ярма і тепер розпочало війну всіх проти всіх.

— А як селяни?

— Селяни з початку пониццили і попалили двори, повбивавши подекуди властителів. А тепер ріжуть ся один з другим за землю — село з селом, сусід з сусідом.

— А як православна церква? Що зробили большевики з попами?

— Большевики були простягнули руку і на церковні маєтки, але дістали з боку церкви сильний опір. Будь що будь, але робучий нарід дуже релігійний. Офіцирів та „буржуїв" зневажають, але попи ще забезпечені.

— А не чули ви що про Україну?

— Мені казав один знайомий, котрий приїхав з Києва, що большевики там знищили Київ, що хто його бачив передтим, тепер не пізнає. Винні сему большевики.

— Як задивляєтесь на Корнілова та Каледіна?

— Корнілов не такий реакціонер, як його представлено. Колиб Керенський не пішов був проти Корнілова, певно Росія так низко не впалаб. А щодо Каледіна так спершу він мав досить сили, потім та сила його опустила і він застрілив ся.

— Як ви вернули ся з Росії?

— Большевицький уряд дав нам вагон 4-тої кляси. Сказав, що для „буржуїв" і такої вистарчить. Нас було кільканайцять Англійців. Намучились і намерзлись, але доїхали.

— Чи ціла Сибір в большевицьких руках?

— Ні. До Благовіщенска, а далі спокійнійше.

— Яку ріжницю ви завважили в тих місцевостях, що большевиками не рядять ся?

— Там на стаціях було богато білого хліба. Масло лишень 1 р. 50 к. фунт (коли в Москві 20 р.), а у Владивостоці пара черевиків 60 р. (у Москві 250 рублів).

— А чи не бачили ви в Сибірі австрійських бранців?

— Бачив. Вони поневіряють ся сотками на кождій стації. Гарні, спокійні люди.

— Чи підтримують вони большевиків?

— Ні. Се роблять німецькі бранці певно на припоручене німецького уряду.

— Як ви дістались до Америки? Чи богато Росіян тікає сюди?

— Ми приїхали на американськім транспорті. З нами їхала і пані полковника Бочкарева. На Великодні сьвята вона приготовила паску і ми красно забавились.

— Як же вам взагалі подобаєть ся російська соціялістична република?

На се п. Керд лиш усьміхнув ся.

(„Робітниче Слово").

ДОБРИЙ ПРИМІР.

Серед українських імігрантів в Злучених Державах є лише яких 10 процент, що може розмовити ся по англійськи. Та однак те, що Українець не може розмовити ся по англійськи, не стоїть на дорозі яко перепона поясненя Американцям, хто він є, про історію своєї нації, про надуживаня польських дідичів над українським народом і про участь Українців в теперішній всесьвітній війні в користь гуманности і демократії, а на останку, що він є Українець, а не Поляк, як звичайно узнають його Американці.

А що таке є можливе, то нехай послужить для нас добрий примір д. Филипа Холявського. Д. Филип Холявський з Філядельфії. Пан Холявський працює в фабриці, де попри нім також працює кільканайцять Поляків. Звичайно Поляки все старають ся зачисляти Українців до Поляків, а спеціяльно під теперішну пору. Так зачисляли поміж себе і його.

Але він, почуваючи ся щирим Українцем, постановив переконати свого боса, котрий все його кликав Поляком, що він є Українець, а не Поляк.

„Я — говорив п. Холявський на вічу дня 3. липня с. р. — працюю разом з кількома Поляками, і мій бос все мене кликав Поляком. Витолкувати йому по англійськи, що я не є Поляк, але Українець, було для мене неможливим, бо поправді сказати, не можу так добре англійською мовою говорити. Але за всяку ціну я задумав переконати боса, що я не є Поляк, але Українець.

„І так пригадав я собі, що ми вже маємо кілька книжок виданих в англійській мові, отже ті книжки поговорять за мене. Тако того дня я зібрав кілька книжок і на другий день вручив їх свому босови. На третій день він приходить до нас всіх і каже: „Тепер я знаю добре, що Українець, що Поляк, а що Росіянин". Він подякував мені за книжки і сказав, що зверне мені їх, скоро прочитає всі, і просив, щоби я йому ще більше приніс. Від того часу він мене кличе Українцем, а Поляків Поляками".

Отже бачимо, що не лише той, що вміє розмовити ся по англійськи, може пояснити про себе і про історію своєї нації, але також і той, що не може по англійськи говорити. А найлучшим для нас фактом нехай буде висше наведений примір.

Та, на жаль, серед нашої суспільности є дуже мало таких примірів. Ті, що не вміють розмовити ся, кажуть, що радіб се зробити, але не можуть; а ті, що вміють розмовити ся, кажуть, що вони є „цілі" Американці, а не Українці.

І так через нашу байдужність та скупість, аби видати кілька центів на книжку, і з глупої заrозумілости — про наш 35-міліоновий нарід американська суспільність знає дуже мало.

А. Пашук.

В БІЙ ЗА ВОЛЮ.

(Марш на нуту „Ой зацвила черемшина").

Гей, вставайте, козаченьки,
Груди при груди у ряди,
А ти, славний атамане,
В бій завзятий поведи!

В бій за волю України,
В бій за волю ми всі йдім,
І прапор наш синьо-жовтий
Гей високо ми держім!

Пута, ярмо ми кайдани,
Визволяймо всіх братів,
Боронімо славу нашу,
Задержімо честь татів.

У єдности сила наша,
Груди при груди, ми у бій!
Назад ступай, ані кроку —
Вперед іди, або стій!

Онуфрій Івах.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(Продовжене зі стор. 1-шої).

в Харбіні і стоїть на чолі акції, яка має на цїли довести до оружної інтервенції в Росії зі сторони аліянтів).

Брат бувшого царя в Києві.

ЛОНДОН, 14. липня. — **Великий князь Михайло Александрович прибув до Києва, столиці України,** як се доносить берлїнська телеграма до Копенгаґен.

(Вел. князь Михайло Александрович є молодшим братом бувшого царя Николая і був по його уступленю іменований реґентом Росії. Він зрік ся уряду реґента і був засланий в місто Перм. Недавно була вістка, що вел. князь Михайло Александрович утік з Перми і став на чолї нового сибірського правительства, де мав проголосити ся царем Росії, і відки на чолї чесько-словацьких військ мав розпочати наступ на Москву.)

В Петроґраді голод і холера.

ЛОНДОН, 12. липня.— **З причини великого браку поживи холера в Петроґраді сильно змагаєть ся і денно сотки людий падуть жертвою сеї пошести,** як се доносять нинїшні бездротні телеграми з Росії.

Зіновієв, президент петроградської комуни, видав відозву до савєтів в губерніях, які продукують збіже, і до робітників зелізничих. Відозва звучить:

„Богато сот людий паде щодня жертвою пошести. Неможливим є поборювати епідемію, бо ми не є всилї доставити денно навіть чверть фунта хліба і мусимо давати людям оселедці замісць хліба.

„Буде дуже тяжко витримати аж до жнив. Поможіть нам і пришліть збіжа і все, що лише можете. Всякого рода средства поживи мають для нас велике значіне.

„Просимо зелізничих робітників зробити все, що лежить в їх силї, щоби прискорити траспортоване поживи до Петроґраду. Обовязком савєтів в збіжевих околицях є дати поживу Петроґрадови".

Німеччина жадає від Росії 7 міліярдів рублів відшкодованя.

ПАРИЖ, 12. липня. — **Німеччина поставила домаганє, щоби Росія заплатила округлу суму 7 міліярдів рублів відшкодованя за знищенє, які заподїяли підчас війни російські війска в Прусах,** як се доносить оголошений у „Фосіше Цайтунґ" звіт мішаної комісії, якої задачию було полагодити сю справу згідно з услівями мирового договору, заключеного в Берестю Литовськім.

Комісія покінчила свою працю. Німецькі делеґати комісії предложили домаганє, щоби Росія заплатила повисше згадану суму, а рівночасно зажадали, щоби ся справа була безпроволочно полагоджена.

НА СИБІРИ.

(True translation filed with the Poststmaster at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

ҐЕН. ГОРВАТ НА ЧОЛІ НОВОГО СИБІРСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

В програмі нового правительства є відновлене всїх умов з аліянтами.

ЛОНДОН, 14. липня. — **Ґенерал Горват, директор східної хінської зелізниці (в Манджурії), проголосив себе премієром нового сибірського правительства і іменував членів кабінету,** як се доносять вісти, одержані з Харбіна.

Програма ґен. Горвата є протибольшевицька. Його цїлию є привернути всі політичні і торговельні договори, заключені між Росією і аліянтами, прогнати большевиків, утворити сильну не-політичну армію і привернути право посїданя приватної власности. Ґен. Горват заявив ся за автономією для Сибіри і за повною свободою віроісповіданя.

Ґенерал Горват є зарівно ворогом большевиків, як і Німців.

Ґен. Алексієв в Омску.

ЛОНДОН, 14. липня. — Вісти з Москви доносять, що ґен. Алексієв, бувший шеф головного штабу за панованя царя, прибув до Омска (на Сибіри). Населенє мало його радісно повитати. Його іменовано головним командантом війск проти большевицької армії.

Ґен. Іванов є, шефом головного штабу чесько-словацьких війск.

Нові анґлїйські війска на Сибіри.

ВАШІНГТОН, 13. липня. — **Анґлїя вислала нові війска на Сибір,** як се доносить нинїшний урядовий звіт. Війска мають дати поміч російським війскам і війскам аліянтів, які стережуть великих складів, щоби вони не попали ся в руки большевиків, в якім помагають полонені Німці, а які після останних вістий мають находити ся в походї на Владивосток.

У ФІНЛЯНДІЇ.

(True translation filed with the Postmaser at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

Фінляндія має приймити монархічний устрій.

СТОКГОЛЬМ, 12. липня. — **Вступні праці в цїли уложеня нової конституції для Фінляндії вказують, що Фінляндія одержить монархічний устрій державний.**

Комісія, якій поручено зладженє проєкту нової конституції, приймила 16 голосами проти 15 предложенє конституційної комісії, яка поручає монархічну форму державного устрою.

Принято дальші ограниченя власти монарха, зазначуючи виразно, що монарх не має права виповідати зачіпної війни без дозволу парляменту, ані кінчити війну. Застереженя щодо забезпеченя прав для горожан, уживаючих шведської мови, привернено назад. (Недавно тому було ухвалене, щоби сі застереженя усунути).

Фінці прогнали 300 жидівських родин.

ЛОНДОН, 12. липня. — **Фінський сенат ухвалив прогнати всїх Жидів з Фінляндії,** як се доносять телеграми з Копенгаґен. **Поверх 300 жидівських родин вже тепер приневолено опустити Фінляндію.**

Своє рішенє мотивував фінський сенат тим, що жидівські банкирі віддавали свої фонди до диспозиції червоним сторожам. Жиди знова боронять ся, що червоні сторожі силою забирали від них великі суми гроший.

Анґлїя посилає нові війска.

ЛОНДОН, 13. липня. — **Анґлїйське правительство посилає значні війска на мурманське побереже** (на північний західну часть фінського півострова) **на просьбу місцевого правительства,** як се доносять вісти з достовірного жерела.

Анґлїйські війска заняли місто Кем.

ЛОНДОН, 15. липня. — **Анґлїйські війска, які висїли на мурманськім побережу, обсадили пристань Кем,** як се доносить телеграма з Роттердаму на підставі донесеня часописи „Франкфуртер Цайтунґ".

(Місто **Кем** лежить над Білим морем і при зелїзничім шляху, який іде здовж мурманського побережа до Петроґраду).

Фінляндія зачинила російську границю.

ЛОНДОН, 14. липня. — Фінський сенат, як се доносить телеграма з Гельзінґфорсу до Стокгольму, замкнув границю між Фінляндією і Росією, щоби запобігти поширеню холери.

Лїкарська комісія ствердила шість случаїв азійської холери на покладі шведського корабля „Анґерманлянд", який прибув дня 11. липня з Петроґраду до Стокгольму.

Фінці затягають в Німеччині позичку.

ЛОНДОН, 14. липня. — **Фінське правительство зажадало від Німеччини позички в сумі 25 міліонів долярів в цїли злагодженя нужди, спричиненої домашною війною у Фінляндії,** як се доносить телеграма зі Стокгольму.

В ТУРЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Бунт серед турецьких війск.

АТЕНИ, 12. липня. — **Після приватного листа зі Смирни** (в Малій Азії) **один турецький полк збунтував ся і вимордував всїх німецьких офіцирів, коли одержав приказ відїхати на боєвий фронт до Мезопотамії.** Богато жовнірів з відділів, які вислано для здавленя ворохобнї, перейшло на сторону ворохобників.

Турецький премієр, Талаат Паша, удав ся був до Смирни і успокоїв ворохобників, запевнюючи їх, що не будуть карані та що не будуть відіслані до Мезопотамії.

Як турецьке правительство ошукує свій нарід.

ЛОНДОН, 12. липня. — Телеграма з Царгороду, датована 4. липня, подає методу, якої турецьке правительство уживало, щоби вмовити в населенє столиці, що з України приходять транспорти збіжа.

Кілька кораблїв виїхало в день з Царгороду і удало ся до одної пристани над Чорним морем, де находять ся склади збіжа, призначеного для турецької армії. Сього збіжа набрано на кораблї і привезено до Царгороду, де його виладовано.

Тоді проголошено, що се прийшли транспорти збіжа з України. Але правительство оголосило рівночасно, що є брак збіжа для армії. І в ночи збіже заладовано назад на кораблї і відвезено до головних військових складів, відки його привезено.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

КІЛЬКО ТО ГРОШИЙ і праці і журби понесли ті, що закладали „Свободу". Вони зовсім не числили на зиск, лише роздумували, як би то просьвітити нарід. А теперішні видавці „Свободи" тако жтим журять ся. Тому всі сьвідомі Українці повинні бути помічні в тім дїлї і зеднувати передплатників.

ДОПИСИ.

З BROOKLYN. N. Y.

Маніфестація льояльности, протестаційне віче і концерт.

Бруклинські Українці відсьвяткували день 4-го липня дуже величаво. В той день сотки місцевих Українців маніфестували свою льояльність Злученим Державам, устроїли всенародне українське віче, яке протестувало проти німецьких насильств на Україні, і відбули концерт. Се всьо разом викликало велике одушевлене між зібраними, яких місцеві ґазети числять на тисячу.

Вже о 11-тій годині рано у великій театральній сали МекКеддін було множество людий, членів місцевих і околичних товариств, та поодиноких осіб, які готовились до походу улицями. До зібраних промовив п. Іван Гундяк, пояснюючи присутним ціль маніфестації і вагу її для української справи. Промовець перейшов коротко історію повстаня Злучених Держав, як визволював ся сей край зпід чужого пановання, і як формував ся він у независиму державу.

По сій короткій промові зібрані вирушили із салї на улицю, де почали готовитись до походу. В поході взяли участь: гр.-кат. парохія; товариства приналежні до парохії; Український Хор; бр. Пресв. Тройції; тов. ім. Тараса Шевченка; бр. св. Димитрія; Запорожська Січ; тов. „Просьвіта"; тов. ім. Богдана Хмельницького; тов. „Українські Козаки"; тов. „Любов"; Запорожська Січ із Сентрал Бруклин. Ся сіра маса рушила з двома музиками з Берри до Бедфорд евені, з Бедфорд евені через Клессен до Флошінґ евені, а відси назад Бедфорд евенею до Савт Осьмої улиці, Берри евені і до Норт Пятої улиції; відси через Вайт евеню до Норт Девятої улиції і Берри евеню до салї МекКеддін театру.

В салї на зібраних чекав уже адвокат Морґан Т. Доннели, посол до нюйорського сойму. Тут до зібраних промовив місцевий парох, о. Володимир Лотович, який візвав всіх до спокою і уділив слово послови Морґанови Т. Доннели. Посол повитав українську громаду яко члена того народу, про який сьвіт був уже забув. „Витаю вас — говорив посол Доннели — яко синів того великого українського народу, який в кровавій заверусї двигнув себе на верха і показав сьвітови, що він ще жие, що його не убила довголітна неволя, царський кнут і австрійська шибениця. Се недвозначно значить, що ти, український народе, жиеш, хоч на твоїм тілї ще є знаки татарської шаблюки і польської нагайки. Тому з вами, що бороли ся і борете ся за свою самостійність, менї приємно поговорити про ту визвольну боротьбу, яку 142 роки тому звів сей край, бо у ваших серцях знайдуть мої слова відповідний відгомін". Дальше посол говорив про боротьбу Злучених Держав за своє самостійне істноване і перейшов до справи, чому кождий нарід стоїть нинї по сторонї Злуч. Держав у їх кровавій боротьбі проти німецького мілїтаризму. „Бо кождий нарід — говорив посол Доннели — знає, що боротьба Злучених Держав проти Німеччини є боротьбою за тісамі ідеали, за які сей край боров ся 142 роки тому; є боротьбою за визволене всїх поневолених народів. Американська демократія не може допустити, щоби у 20-тім столїтю були на земській кулї люди на-пів людьми а на-пів рабами. Кождий нарід, який хоче жити, мусить мати свободу, мусить мати можність вільного розвитку". Посол Доннели закінчив свою густо оплесками перериваню промову зазивом до зібраних до дальшої боротьби за свою самостійність, „бо — казав він — боротьба ваша за свою самостійність є боротьбою за демократію".

Відтак до зібраних промовив п. Микола Д. Величко, співредактор „Свободи". Референт, обговорюючи стадію переходу Злучених Держав від неволї до независимости, сказав: „І по всї віки дороґі будуть для кождого Українця імена Вашінґтона, Джеферзона, Френкліна і инших, які, проголосивши независимість сього краю, виписали на його прапорі золоті слова: любов, свобода, рівність і братерство. Бо ся демократична република дала пристановище тисячам свободолюбних Українців, яких нужда і гнет прогнали із рідного краю за море шукати пристановища. І ми знайшли його тут. Ми тут богатші і щасливійші ніж наші братя в старім краю. Ми нинї маємо тут около тисячу своїх товариств, вісім запомогових орґанізацій, одну партійну і одну політичну, маємо девять своїх часописий, кілька фінансових і народних інституцій. Се всьо разом є одним великим народним богатством, якого ми доробили ся за кільканайцять лїт праці. І тому Українці є не лише вдячні і льояльні супроти сього краю, але у великій його боротьбі почувають ся до всякого обовязку супроти нього. Українці вірять у сьвітлу побіду Злучених Держав над німецькою автократією, і в тім напрямі вони працюють. Ми не знаємо, скільки Українців і на яку суму закупили бондів позички свободи; точного рекорду нема. Але можна припускати, що ся сума перевисшила міліон долярів; сам Український Народний Союз закупив бондів за 60.000 долярів. Крім морального обовязку український імігрант купує правительственні бонди ще й тому, що знає, що держава є найбезпечнійшою щадницею для його кервавиці". Відтак промовець перейшов до українських справ у старім краю, обговорюючи німецькі насильства на Україні. Присутні грімко протестували проти тих насильств окликами: „Проч зі Скоропадським!" „Проч з тевтонщиною з українських земель!" „Най жиє Українська Центральна Рада!" Відтак прочитано резолюції, які висловлюють льояльність Злученим Державам, домагають ся злуки всїх українських земель в одну демократичну українську републику з народним правительством на чолї і протестують проти німецьких насильств над волею українського народу та проти нахабних плянів польської шляхти загарбати під своє панованє українські землї, Галичину і Холмщину. (Резолюції тісамі, що були поміщені у „Свободі" чч. 76 і 77). Сї резолюції вислано телеґрафічно до президента Вудрова Вілсона і до міністра заграничних справ Роберта Ленсінґа.

Третою точкою програми був концерт, який почав ся відспіванем американського гимну. Мішаний хор відспівав Січинського „Дніпро реве", „Вязанку народних пісень" Кумановського, Матюкове „Ой, зібрала ся молодїж", Кумановського „Ой, вербо, вербо", і „Там за Дунаєм", уривок із Запорожця. Панни М. Салюківна і М. Шемердяківна відспівали дует „В гаю"; панна Анастазія Рубинівна відспівала сольо „Нащо менї карі очи", а панна Марія Салюківна сольо „Ой, казала менї мати тай наказувала". Дві деклямації: „До дому" і „Добраніч родині" віддеклямували панна М. Салюківна і Йосиф Шешоряк. Фортепянове сольо „Засвистали козаченьки" відіграла панна К. Юрчаківна; соля вокальні виконано при фортепяновім акомпаніяментї панни М. Шемердяківни. Хор, під вмілою управою п. Ст. Яґели, виконав усі композиції знаменито. Особливо солодко було чути соля пп. Рубинівни і Салюківни та пісню „Там за Дунаєм".

Вкінци хор відспівав український гимн, а о. В. Лотович подякував всїм присутним за участь у сьвятї, і о 4-тій годинї пополудни зібрані почали розходити ся домів.

Присутний.

З GARY, IND.

Як обходили День Независимости Українці в Ґери, Інд.

Як тільки одержано відомість через часописи, що президент Вілсон проголосив проклямацію, що вільно усім приязним чужинцям уладити маніфестацію в День Независимости Злучених Держав, се є 4-го липня, так зараз взяли ся до приготованя в Ґери, Інд., не тільки всї Славяни, але також Греки, Італійці, Литвини і Румуни. В кождий четвер збирав ся комітет і радив, як би належало уладити маніфестацію з як найбільшою урочистостию. І Українці в Ґери не занедбали сеї справи, мимо того, що між ними були партійні непорозуміня. Українці винаняли для просьвітного розвою невеличку галю при ул. 16-тій і Джорджія і там сходили ся та поважно радили, а до маніфестаційного комітету вибрали аж чотирох представників.

Одного разу на зборах цілого маніфестаційного комітету, на котрих був присутний також майор міста Ґери, Вілліям Ф. Годжес, завелась цікава дискусія задля того, що братя Славяни не знали, чи є яка ріжниця між Українцями і Росіянами. Як один Славянин з комітету запитав українського представника, яка є між тими двома народами ріжниця, то на се як опарений скочив представник російський Василь Місько і каже, що нема ніякої ріжниці, що се „всьо равно". Але майор усьміхнув ся і каже, що є ріжниця, і то велика ріжниця, так як між Французами і Нїмцями, а російський представник неправду говорить.

Як комітетові здали справозданє з загальної наради, тодї Українці в Ґери з великим замилуванем взяли ся до праці, аби з виступом не повстидатись і показати ворогам України, що в Ґери живуть Українці, і то сьвідомі. Пороздїлювано працю, яку хто має сповнити, і коли, і як. Зараз зложили жертви на покритє видатків і розпочалась ревна праця...

Вже настає день 4-го липня, а шитя прапорців і строїв ще не покінчено. О девятій з раня деякі члени сходять ся до галї і роблять здогади: чи зійдуть ся Українці численно, чи будуть „слейкерами". Підчас розмов оглядають строї і написи. Час скоро минає і зібрані уставляють ся в ряди, тїшать ся прекрасним українським прапором, гербом і написями; аж тут вже і фотоґрафіст ладить машину, а кождий учасник вибирає собі місце, щоби красно бути відбитим. Замовлена музика не прибула і о годинї 2.30 пополудни розпочав ся похід на призначене місце.

Та мимо того, що вороги наші старались усунути нас обиджаючо з виду, то однак провидїнє Боже щастило нам і ми дістали місце так догідне, що попри нас переходили всї, дивились на наші написи, прапори, строї і на нашу невеличку, але дуже добірну, сьвідому громадку. Не мож поминути також і сего, що як російські відділи в російських військових мундурах і зі зброєю переходили попри нас, то їх провідник, котрий був офіцером в старім краю, дав команду підчас переходу сими словами: „Смірно! Отдайте честь малороссійскому прапору!" — Честь йому за се!

Підчас походу головною улицею, як переходили Українці, то видцї витягали голови з натугою, читали написи і своє радісне вдоволене оказували то плесканем в руки, то знов трубленем з автомобілїв. Спостережено, що ніяку ґрупу народности не витано так радо як українську. Було досить Українців при фабричній праци в сей день, але ще більше було „слейкерів". Слейкером бути — се нечесна річ.

Українці ішли в слїдуючім порядку: На переді, на кони, в українськім народнім строю, їхав гетьман походу. За ним два американські великі прапори, за сими прапорами велика напись (3x1½ ярда) з желанями жичливости для Американців; назва Українців була виписана 8-цалевими синьо-жовтими буквами, а желаня 4-цалевими червоними буквами. За написию слїдували два великі прекрасні українські прапори. Опісля діти: деякі в народнім строю, деякі перепасані синьо-жовтими лентами, а деякі на-пів синьо, а на-пів жовто від голови до ніг; між ними було кілька в строю Червоного Хреста. Два хлопці несли прапори меньшого розміру: один американський з одної сторони, а другий український з другої сторони; діти несли горизонтально великий американський прапор. Українське жіноцтво — деякі в народних строях, деякі в синьо-жовтих, а деякі в американських прапорових строях — поступали за дітьми, а на остатку мущини з иншими ріжними написями, між котрими був також герб України: жовтий лев на синім поли розміру 3x2 стопи.

Тут годить ся зазначити, що галицькі і російські Українці виступали у тій маніфестації спільно.

По походї була смачна перекуска в гали „Просьвіти" а при ній і розмова на всїлякі теми. Люди і не спостерегли ся, що вже 9-та вечер і час розійти ся домів.

Тепер же не уставайте, любі братя і сестри, в праци, а горніть ся до товариства „Просьвіти", розвивайте сьвідомість пожиточними розмовами і відчитами, а тоді дух України з певностию ніколи не вмре, не загине!

Учасник.

Марко Скритий.

Я НЕ ЗНАВ...

Я не знав, моя дівчино,
Що буду тебе любити,
А опісля за любовою
Буду плакать і тужити...
Ні, не знало моє серце
Будучого жалю;
Полюбило, покохало
Тебе в темнім гаю...

ГУМОР І САТИРА.

Свиня і вівця.

Почула раз вівця голосний свинячий квік. Підбігла близше і побачила, що господар намагаєть ся конче зловити молоду свиню, свиня-ж утїкає і квичить що сили.

Каже вівця до свинї:

— Чого се ти так голосиш? Гляди, мене не раз і не два ловить господар, а ніколи ще не чув від мене такого голосїня.

На се свиня відповіла:

— Правду кажеш. Тільки в тім ріжниця, що тебе ловить господар, аби відібрати від тебе вовну; мене-ж ловить, аби заколоти на мясо. Ось тому й так голошу.

Наука: Чужий біль нас звичайно не болить.

Осел і його властитель.

Один осел служив у якогось господаря, що давав йому замало їсти. Просив отже свого зьвірячого божка, щоби дав йому инше місце.

— Гаразд, — одвітив божок, — пійдеш до цегольника служити.

Хоч їсти мав осел у цегольника доволї, однак праця була така тяжка, що знов звернув ся з просьбою до свого божка о зміну місця.

— Гаразд, — одвітив божок, — пійдеш до купця служити; уважай однак, що се останний раз вислухую твоєї просьби.

Бідний осел попав ся в найгірші руки. Що днини побивав його купець тяжко, а купцеві діти збиткували ся над ним немилосерно. Побачив, що у попередних панів таки лїпше йому було бути і промовив до себе сумно:

— Лїпше булоб менї голодом примирати і надмірною працею знемагати, ніж такі знущаня переносити.

Наука: Жадна зміна не помагає для невдоволеного.

ЧИ СИЛА В ПРАВІ, ЧИ ПРАВО В СИЛІ.

Не так давно в місті Харбіні скоїлась дуже негарна подія: хтось по хижацьки ввірвав ся в помешкане громадянина Вольфовича; дуже його поранено, а тимчасом, утікаючи від погоні, на ходу по улиці забили нашого Українця В. І. Романенка.

Я не спиняти-мусь на тім, через що зроблено було напад на Вольфовича. Слідство, як що таке кимсь ведеть ся, вкаже нам, хто і на підставі якої мети зробив се дикунство.

Маю на думці таке питане: п. Романенко був убитий на улиці, так сказати ненароком, тільки через те, що помішав убийникам тікати від розправи місцевої людности. Й се майже випадково, що може прилучити ся кождій людині. Инша справа тут у тім, що житє і добробут громадянства тутешного ніяким робом і ніким не забезпечені, а млявість слідкованя сеї події наче дає сумнів в могутности тої влади, котра тепер панує в нашім місті.

Мабуть такий погляд був і у нашої У. М. О. Ради, бо від неї була надрукована в місцевих часописях заява, котра до дечого начеб то вже обязує і саму Раду: що Рада має жадати від місцевого уряду негайного слідкованя, розиску винуватців та притягненя їх до суду, бо инакше Українці (звісно, мешканції міста, в межах Манджурії) самі візьмуть ся за охорону свого житя та добробуту. Отже треба оперти ся на щось видиме, так сказати „реальне", і в сїм разі не инакше, як на узброєну силу. А є вона тут у нас, в Українців?

Егеж! Була та вся уйшла... Потягли усі наші вояки на Україну, мовляв, що тут не повинні вони охороняти добробут та житє буржуїв. Хай вони самі себе охороняють. Чи велика користь від їхньої мандрівки до рідних нив, ми звістки не маємо, а міжтим в місцевім житю Українців відсутність тої сили, на котру спромоглись би оперти ся при таких подіях, є необхідна, бо инакше буде богато слів, а справ ніяких.

І в сей час, коли тут і скрізь іде перебудоване усего житя громадянського; коли на підставі четвертого універзалу Україна стала незалежною; коли —як означено в заяві нашої Ради—Українців в межах Манджурії більше ніж инших національностий (по переписи) було щось до 20.000); коли Українці бажають дійсного захисту власних прав і добробуту — то повинна бути під рукою Ради якась матеріяльна сила, бо о моральній в сї розбишацькі часи не може бути ніякої балачки. Через те виникає питане про орґанізацію власних судів, громадських справ, узброєної сили і т. п.

Богато казали о тім, що ми тут на чужині, що влада китайська, московська, та инші іноземні консулї не визнають на се наших прав. А чи визнали вони права таким добродіям, як Семенов, Орлов, Александров та инші, котрі мають власні кошти, а на підставі сього й узброєну силу і тим запропонують свій погляд та бажаня усім і кождому?...

Як що Українців в межах Манджурії більшість; як що в меті їх житя нема бажаня панувати над усіми иншими народами, а завданя їх тільки установити захист житя та добробуту тутешного громадянства — то чи визнає чи не визнає нас хтось, сила буде на нашім боці, а громадянин, котрий завдяки сьому побачить захищене свого житя, буде вдячним і прихильним до нас.

І маю сьміливість гадати, що і влада московська, китайська і инші іноземці теж будуть задоволені, коли запанує тут хоч який-такий лад та порядок, і тихцем згодять ся на все те.

Тепер тільки в місті Харбіні можливо досягнути сеї мети, і тим нейганим замахом повинна наша Рада (її військова секція) взяти ся за улаштоване сеї нашої національної найпотрібнійшої справи, тимбільше, що незабаром підійметь ся друге, ще острійше питане: захистити право автономно-персональности всеї української людности в межах Сибіри, бо розруйноване всього укладу житя тамошного, безсилого громадянства, а між ним й українського, і неабиякої скількости, не дає можливости тамошним Українцям стати міцно на ноги. І допомога їм повинна надійти від харбінської Ради, тим паче, що й той уряд, котрий, на погляд, бере на себе велику відповідальність установити лад на Сибіри, пробуває якийсь час в Харбіні. Отже Рада повинна мати в тім уряді свого представника, а слово того представника тоді мати-ме якусь повагу, коли за ним стояти-ме узброєна сила.

Подивіть ся на Німців: вони сю істину дуже яскраво вже доказали. І мій заклик: Громадянство! Хочете свого справжного вільного житя, — узбројтесь!

Г. Пештіч.

(„Засів", ч. 14, з 21. цьвітня 1918).

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Вражіня з Другого Січового Сьвята; Мирослав Січинський зачинає бійку на кулаки...

Друге Січове Сьвято, назначене на день 14. липня 1918 року, відбуло ся в Белведер парку, Норт Біч, Лонґ Айленд, Н. Й. Сьвято було би відбуло ся дуже гарно, коли би не дощ, який почав падати саме тоді, коли почато сьвяточну програму. Народу на сьвято зібрало ся досить. Бавили ся всі бездоганно. Коли около пятої години над вечером почав падати дощ, всі покинули леваду і скрили ся від дощу. В той час Мирослав Січинський вислав до голови Січової Орґанізації, п. Петра Задорецького, делеґацію в ціли виєднаня для героя дозволу на устроєнє віча, однак п. Петро Задорецький сказав, що тут є січове сьвято, а не місце на віче. „Я не позволю баламутити тут нарід" — сказав п. П. Задорецький. Та „герой" не з тих, котрі числять ся з голосом другого. Він наперекір устроїв собі віче... Згодом на дворі випогодилось і сьвяточну програму почато виконувати дальше. Тоді то Мирослав Січинський почав збирати кругом себе своїх знакомих і так вела ся розмова на ріжні теми. „Герой" старав ся переконувати своїх слухачів, що всі немилі йому його противники є австрофілами... Коли один із присутних в гуртку, п. Іван Добрянський, сказав Січинському, що Січинський самий лизав колись руки австрійському правительству, Січинський прибрав тоді „геройську" поставу і як мав паличку в руках, так вдарив п. І. Добрянського нею по голові. На тім не скінчилось. „Герой" хотів йти з п. І. Добрянським на кулаки, та пп. Кавецький і Кучкуда скрутили Січинському руки і не допустили до бійки. П. І. Добрянський, бачучи що з „героєм" нема що починати, бо він готов ушкодити чоловіка фізично, вицофав ся з „геройського товариства" і пішов домів. Дивно водить ся між нашою суспільностию; всі забави мусять покінчити ся не так, як в людий. Коли б не отся афера з Січинським, січове сьвято було би відбуло ся як найкрасше. І чи дивуватись, що десь там на весілю побють ся пяні Москалі, коли на публичнім місци „герой" Січинський витягає кулаки і готов вдарити межи очи чоловіка наскрізь чесного, тверезого, інтелігентного; чоловіка, який давав свій кровавий гріш на викуплене Січинського з тюрми. О, доле, доле...

На Україну не вільно їхати.

У нюйорськім „Русском Голосє" читаємо таку кореспонденцію із Сан Франціско: Утомлені тугою за рідним краєм московські робітники почали масами зїзджати ся зі всіх міст великої Америки і Канади, щоби із Сан Франціско поїхати в рідний край. Тепер нас зібралось тут кілька тисяч, але поїхати тепер не так то легко. Корабельні компанії японської і хінської лінії заявляють, що білети 3-ої кляси вже продані до кінця року, а 2-гої кляси до кінця жовтня. Декотрі товариші купили білети 1-шої кляси до Йокагами на японський корабель, який відходить в липни. Вони заплатили баєчно дорого: 220 долярів. Але і в такім случаю щастє неодному виривають ся. Щодо Українців, то їм вїзд з Америки заборонений цілком. Про се тутки оповіщено. Я просив би всіх товаришів дальше працювати, хоч з великою тугою за рідним краєм, а не думати про можность виїхати до старого краю.

Не буде вже більше пива.

Федеральний адміністратор опалу видав нове розпорядженє, яким завдав серіозний удар всім американським броварникам. Ще до кінця року буде можна дістати пива, але відтак вже ні, правдоподібно аж до кінця війни. Нове розпорядженє дає броварникам настільки угля, щоби вони зужили весь нагромаджений сирий матеріял; по зужитю сирого матеріялу більше угля не дістануть. Нове розпорядженє видано в тій цїли, щоб увільнити від безкористної праці тисячі робітників, щадити більше збіжа для виживлення цивільного і військового населення, а вкінці, щоби щадити угля. Обчислено, що бровари зуживають річно 3,100.000 тон угля.

Добрий лік.

Почтовий уряд обчислив, що від часу підвисшеня почтової оплати у Злучених Державах посилка карток з желанями і т. п. зменьшилась о 60%.

8 годин праці денно.

Военно-робітнича комісія рішила ся предложити правительству для одобреня проєкт про 8-годинний день праці для всіх правительственних робітників. Після сього проєкту всі фабрики, які стоять під контролею правительства, або які виробляють навіть в найменьшій скількости якийнебудь матеріял для правительства, мусять запровадити в себе систему 8-годинного дня праці. Се не значить, що робітники в тих фабриках, які заведуть в себе 8-годинний день праці, будуть працювати лише 8 годин денно. Фабриканти можуть держати людий і 10 і 12 годин при роботі, але за се вони мусять заплатити робітникам ціну, якої вимагає 8-годинна система.

Женщини-зелізничники.

Війна впровадила великі суспільні реформи майже у всіх воюючих державах. Молоді і здорові мущини ідуть до війська, а на їх місце приходять женщини, які сповняють тусаму працю, що їх попередники, мущини. Одним словом — мущини уступили місця женщинам. Женщини працюють при мужеських роботах по фабриках, женщини працюють за трамваєвих кондукторів, а в останнім часі входить звичай затрудняти женщин яко звичайних робітниць по зелізницях. Звіт великої зелізничої спілки „Пенсильванія" виказує, що в службі тої зелізниці находить ся від тепер ішню пору 9.835 женщин. Вони працюють при найлекших і найтяжших, при найліпших і найгірших роботах.

Лови на котів.

Коли товариство охорони зьвірят згодить ся на зроблену йому пропозицію, тоді в державі згине майже 225,000.000 котів. У зробленій пропозиції говорить ся, що 225,000.000 котів наносить державі около 100,000.000 долярів шкоди річно, бо сї коти, розкинені по цілій державі, нищать пташню, яка є потрібна до винищуваня насікомих комах, які псують засіви.

По 50 літах розлуки стрінув брат брата.

Велика радість запанувала в домі старенького Луки Кампбела, замешкалого тепер в Ірвінґтон, Н. Й., коли він по 55 літах розлуки стрінув свого брата Андерсона. Вони оба брали участь у домашній війні і Андерсона полонено. Андерсон, повернувши з полону, замешкав у Лейсей, Джорджія, відки хотів довідати ся про свого брата. Писав до брата у Ірвінґтон, Ню Йорк, листи, але всі листи навернули ся назад до Андерсона. Думаючи, що брат Лука вже не жиє, Андерсон постановив замешкати раз на все у Лейсей, тим більше, що в Ірвінґтон він не мав ані одного кревного. Аж минувшої неділі він прибув до Ірвінґтону, свого рідного села, і поспитав поліцая, чи нема в Ірвінґтоні яких людий на імя Кампбел. Поліцай здивував ся, бож сам він зветь ся Кампбел. Слово по слову старець признав ся, що він тут родив ся, але вже 55 літ минуло, як тут перебував. Поліцай утішив ся тим, бо розпізнав у старци свого стрия, про якого його батько так зчаста йому оповідав. Він завів стрия до свого батька, який в сьозах витав рідного брата...

„Контрактор" від трави і снїгу.

„Я є контрактором" — сказав один чоловік в Йонкерс, Н. Й., коли його приведено перед судію, випрадати ся чому він не робить. „Я примаю контракти на кошенє трави". „А що ви робите в зимі?" — спитав його судія. „Приймаю контракти на згортане снїгу" — відповів чоловік. Судія казав йому, щоби пошукав собі иньшої роботи.

В маю 1918 року правительство Злучених Держав випозичило фармерам 9,530.000 долярів.

В маю 1918 року пересічна платня робітника в Ню Йорку виносила $19.91.

В стейті Іллиноїс було в 1917 році 22.241 пожарів; асекураційна сума знищених пожаром будівель виносила 6,747.263 долярів.

Найбільший електричний шильд находить ся в Ню Йорку. Є він 56 стіп широкий і 200 стіп довгий.

Інтерновані Німці будуть заняті при роботі у 20.000-акровіз огороді в таборі Фокстона, в стейті Канзас.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Публичні збори в Ірляндії заборонені.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 15, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Ґенерал Шов, головний командант британських військ в Ірляндії, оповістив, що всякі збори і походи на публичних місцях, крім правно дозволених, є заборонені.

Суд над польськими жовнірами.

10-го червня в Австрії почав ся суд над великим числом жовнірів польського запасного корпусу, який в лютім б. р. перетинав на східнім фронті телеґрафічні дроти та хотів передерти ся через боєву лінію на Україну. Тоді австрійські війська арештували 120 офіцирів і 3.500 жовнірів того корпусу. 91 офіцирів і 84 жовнірів ставали перед воєнний суд; иньших приділено до австрійської і угорської армії.

Число уродин в Англії.

Статистика виказує, що підчас війни число уродин в Англії значно зменьшаєсь, та всеж таки не так, як в Німеччині. Статистика уродин після війни представляєть ся в Англії так:

1913 р.	881.890	дітий
1915 р.	814.614	"
1916 р.	780.520	"
1917 р.	668.346	"

Оплата листа 3 цт. в Англії.

В границях Великої Британії оплата звичайного почтового листа буде виносити відтепер 3 центи замісць 2 центи, як було се протягом минувших 70 літ.

В Німеччині носять одіж з померших.

В Німеччині останними часами дається ся відчувати великий брак одіжи, для того німецке правительство зарядило, щоби звертати всяку одіж по померших.

Сьвідомість московського села.

Один український Москаль в Ню Йорку сказав оноді таке: Я певний, що в північній Московщині є ще й тепер такі села, що не знають, що властиво діє ть ся в Росії. Мешканці тих сіл не читають газет, ніде не виїзджають і ніхто до них не приїзджає. Коли раз в рік зявить ся в такім селі правительственний урядник і забирає від селян податки та збіже, тоді мешканці знають, що в Росії біда і голод. Коли такого урядника чема через кілька літ за порядком, то знак, що в Росії добре. Се одиноке, що мешканці такого села знає про Росію.

Кошти вижитя в Бельгії збільшидось під німецькою окупацією о 60%.

Столиця Японії, Токіо, числить під сю пору 2,349.830 мешканців.

Над рікою Тибром в Римі побудовано цементовий міст, якого лук виносить 328 стіп. Є се найбільший цементовий міст у сьвіті.

Італійське правительство зменьшило зрість рекрута о чотири цалий, наслідком чого італійська армія зросла о 100.000 жовнірів.

В Єгипті від телефонічних операторів вимагають знаня пятьох мов: арабської, грецької, англійської, французької і італійської.

Відносно до населення Австро-Угорщини ся держава з поміж усіх европейських держав мала перед війною найменьше число телефонів.

ВСЯЧИНА.

Упадок Росії предсказано.

Німці покликують ся на книгу Даниїла і цитують його слова зі Сьвятого Письма, які предсказали упадок Росії. Цитат звучить: „А від часу, коли знесеть ся повседневну жертву і заведеть ся грозу, яка сіє знищенє, промине тисяч двіста девядесять днїв". Німці кажуть що якраз 1290 днів проминуло від 1. серпня 1914 року, коли вибухла війна між Росією і Німеччиною, до 11. лютого 1918 року, коли Троцький оповістив конець війни.

Дещо з Японії.

Японія у Японців зветь ся Ніппон. — До Японії належить майже 4.000 островів. — В хаті Японця нема ні крісел ні столів. — Майже кождий Японець практикує фах свого батька. — Японці уживають найменше файки. — Нечесно є для Японки входити до карного суду. — Ґузики при одіжи Японця служать лише за окрасу. — Кандидат до японського парляменту мусить числити що найменьше 30 літ житя. — Посли японського парляменту побирають 1.000 долярів річної платні.

Дикі землі.

В Арабії є кусень землі, пять разів такої величини як Анґлія, якої не використовують ся. В Австралії є що найменьше одна четверта часть землі, на якій не була ще нога цивілізованого чоловіка. — І певно мешканці тої Австралії, не знаючи новомодної цивілізації, є найщасливійшими людьми в сьвіті...

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

М. С., Манчестер, Н. Г. — Знаємо, що тепер практикуєть ся звичай не видавати других паперів ані австро-угорським ані німецьким підданим. Видаєть ся лише тим, які є тепер в армії. Але спробуйте, може у Вашій місцевости водить ся инакше.

Дітройтчанин. — На американський прапор можна чіпляти лише синьо-біло-червоні стяжки, бо така є краска сього прапора. На український прапор можна чіпляти синьо-жовті стяжки, на польський — червоно-білі, і т. д. Коли хтось у Вашій місцевости чіпляв на американський прапор червонобілі стяжки, то робив се несьвідомо.